

Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Νοέμβριος 2016

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, των κατασκευών, της μεταποίησης καθώς και καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) και τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά τη γενική αντίληψη στον συγκεκριμένο τομέα (Τρέχουσα Κατάσταση και Προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς. Η στάθμιση του δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διενεργούνται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Η έρευνα καταναλωτών γίνεται με τη χρήση τυχαίου δείγματος. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τον Νοέμβριο 2016 το οικονομικό κλίμα παρουσίασε οριακή βελτίωση με τον Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) να αυξάνεται κατά 0,3 μονάδες σε σύγκριση με τον Οκτώβριο 2016. Η αύξηση οφείλεται στην ενδυνάμωση του επιχειρηματικού κλίματος στους τομείς του λιανικού εμπορίου και της μεταποίησης καθώς, επίσης, και στην ενίσχυση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης.

Η άνοδος του κλίματος στο λιανικό εμπόριο σχετίζεται με πιο ευνοϊκές εκτιμήσεις για τη ζήτηση το επόμενο τρίμηνο. Η καλύτερευση του κλίματος στη μεταποίηση συνδέεται κυρίως με βελτιωμένες αξιολογήσεις για τα επίτεδα των αποθεμάτων των τελικών προϊόντων και με πιο αισιόδοξες εκτιμήσεις για την παραγωγή τους επόμενους τρεις μήνες. Η βελτίωση του κλίματος ανάμεσα στους καταναλωτές είναι αποτέλεσμα της ενίσχυσης των προσδοκιών τους για βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών τους και της Κύπρου, γενικότερα, κατά τους επόμενους 12 μήνες, καθώς και της λιγότερο αρνητικής στάσης προς την αποταμίευση.

Το οικονομικό κλίμα στις υπηρεσίες υποχώρησε λόγω της αναθεώρησης προς τα κάτω των εκτιμήσεων των επιχειρήσεων για τη ζήτησή τους το επόμενο τρίμηνο. Η χειροτέρευση του κλίματος στις κατασκευές προέρχεται από τις περιορισμένες προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο.

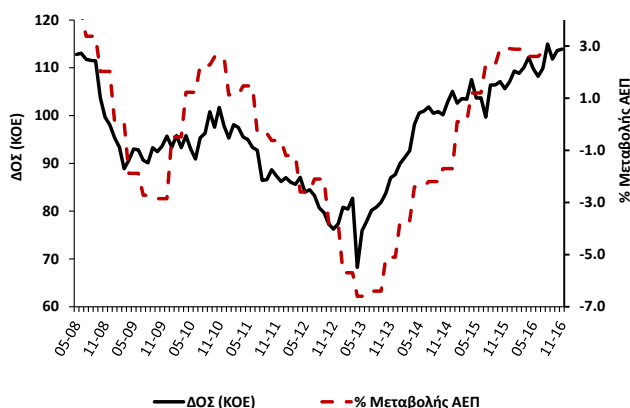
Η καταγραφή του οικονομικού κλίματος στην Κύπρο διεξάγεται μέσω της συμμετοχής του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΚΟΕ), σε συνεργασία με την εταιρεία RAI Consultants Ltd, στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Joint Harmonised European Union Programme for Business and Consumer Surveys. Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Υπουργείο Οικονομικών.

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Τον Νοέμβριο 2016 ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) για την Κύπρο αυξήθηκε κατά 0,3 μονάδες σε σύγκριση με τον Οκτώβριο 2016.¹ Τον τελευταίο χρόνο ο ΔΟΣ καταγράφει τιμές πέραν του μακροχρόνιου μέσου όρου του (100 μονάδες), φανερώνοντας ισχυροποίηση της οικονομικής εμπιστοσύνης και προδιαγράφοντας εδραίωση του υγιούς ρυθμού ανάπτυξης στην κυπριακή οικονομία τα επόμενα τρίμηνα.²

Διάγραμμα 1: Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΚΟΕ) και ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ

Η αύξηση του ΔΟΣ τον Νοέμβριο οφείλεται στη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος στους τομείς του λιανικού εμπορίου και της μεταποίησης καθώς, επίσης, και στην ενδυνάμωση της οικονομικής εμπιστοσύνης των καταναλωτών (Διάγραμμα 2).

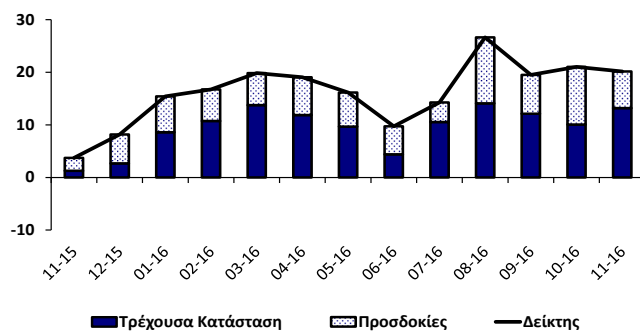
Διάγραμμα 2: Αλλαγή ΔΟΣ και οι συνιστώσες της

Στον τομέα των **υπηρεσιών** το επιχειρηματικό κλίμα χειροτέρευσε λόγω επιδείνωσης των προσδοκιών (Διάγραμμα 3, Πίνακας 1). Συγκριτικά με τον περασμένο μήνα, περισσότερες επιχειρήσεις αξιολόγησαν θετικά την οικονομική κατάσταση και τη ζήτηση της επιχείρησής τους το τελευταίο τρίμηνο. Ωστόσο τον Νοέμβριο, λιγότερες επιχειρήσεις απάντησαν ότι η απασχόλησή τους το τελευταίο τρίμηνο έχει αυξηθεί. Τον Νοέμβριο, οι

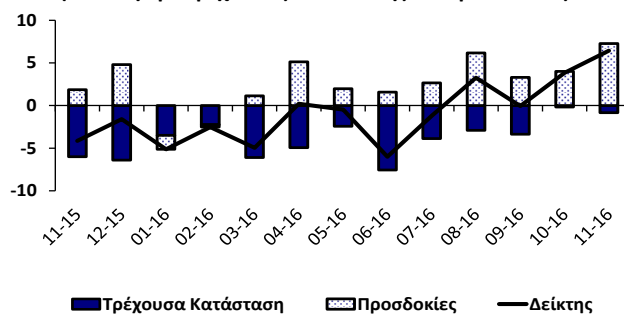
επιχειρήσεις αναθεώρησαν προς τα κάτω τις εκτιμήσεις τους για τον κύκλο εργασιών τους καθώς και για τον αριθμό των εργαζομένων τους το επόμενο τρίμηνο. Αντίθετα, αναθεώρησαν προς τα πάνω, σε σχέση με τον Οκτώβριο, τις προσδοκίες τους για τις τιμές πώλησης των προσφερόμενων υπηρεσιών τους κατά τους επόμενους τρεις μήνες.

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στο **λιανικό εμπόριο** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε λόγω καλύτερευσης των προσδοκιών (Διάγραμμα 4, Πίνακας 1). Οι αξιολογήσεις των επιχειρήσεων για τις πωλήσεις τους τελευταίους τρεις μήνες παρέμειναν αμετάβλητες στα επίπεδα του Οκτωβρίου. Οι απαντήσεις για τα τρέχοντα αποθέματα μεταβλήθηκαν οριακά συγκριτικά με τον Οκτώβριο, με το ποσοστό όμως των επιχειρήσεων που περιέγραψαν τα αποθέματά τους ως μειωμένα να συνεχίζει να υπερτερεί. Τον Νοέμβριο, οι επιχειρήσεις αναθεώρησαν σημαντικά προς τα πάνω τις εκτιμήσεις τους για τις πωλήσεις και τις παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους τρεις μήνες. Οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για την απασχόληση το επόμενο τρίμηνο βελτιώθηκαν οριακά συγκριτικά με τον Οκτώβριο. Τον Νοέμβριο, περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τον περασμένο μήνα, δήλωσαν ότι σχεδιάζουν αυξήσεις στις τιμές πώλησης το επόμενο τρίμηνο.

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

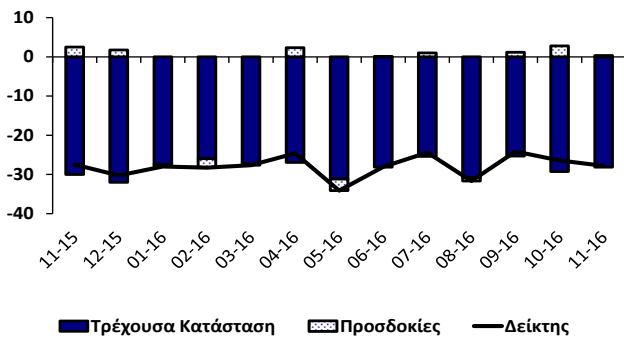
Στον τομέα των **κατασκευών** το επιχειρηματικό κλίμα χειροτέρευσε λόγω επιδείνωσης των προσδοκιών (Διάγραμμα 5, Πίνακας 1). Σε σχέση με τον Οκτώβριο, οι αξιολογήσεις για τη δραστηριότητα των επιχειρήσεων το τελευταίο τρίμηνο καταγράφηκαν θετικότερες και

¹ Από το Φεβρουάριο 2016 τα στοιχεία για το ΔΟΣ (ΚΟΕ) έχουν αναθεωρηθεί λόγω αναπροσαρμογής του μακροχρόνιου μέσου όρου που χρησιμοποιείται για την κατασκευή του Δείκτη.

² Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2005) υπολογίζεται σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου χρόνου (πηγή: "Α.Ε.Π. ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ (Προκαταρκτική Εκτίμηση), 3ο ΤΡΙΜΗΝΟ 2016", Στατιστική Υπηρεσία 15/11/16).

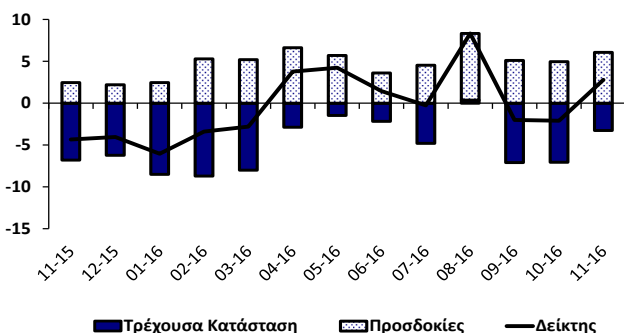
ταυτόχρονα οι απαντήσεις τους αναφορικά με τα υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) ήταν λιγότερο αρνητικές. Τον Νοέμβριο, οι απαντήσεις των επιχειρήσεων για την αναμενόμενη απασχόληση το επόμενο τρίμηνο καταγράφηκαν πιο αισιόδοξες σε σχέση με τον περασμένο μήνα. Αντίθετα, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τιμές πώλησης το επόμενο τρίμηνο καταγράφηκαν πιο αισιόδοξες σε σχέση με τον Οκτώβριο.

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Κατασκευές
(συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

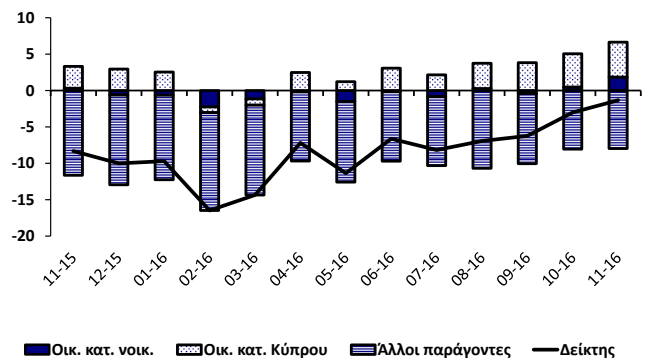
Στη **μεταποίηση** το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 6, Πίνακας 1). Τον Νοέμβριο, οι απαντήσεις των επιχειρήσεων για την παραγωγή τους τελευταίους τρεις μήνες ήταν θετικότερες, ενώ οι αξιολογήσεις τους για τις τρέχουσες συνολικές παραγγελίες βελτιώθηκαν μόνο οριακά, παραμένοντας όμως σε αρκετά αρνητικά επίπεδα. Οι αξιολογήσεις των επιχειρήσεων σχετικά με τις τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές ήταν πιο αισιόδοξες συγκριτικά με τον Οκτώβριο. Τον Νοέμβριο, περισσότερες επιχειρήσεις απάντησαν ότι τα τρέχοντα αποθέματα των τελικών προϊόντων τους βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα. Συγκριτικά με τον Οκτώβριο, οι προσδοκίες για την παραγωγή το επόμενο τρίμηνο κατέγραψαν βελτίωση, ενώ οι εκτιμήσεις τους για την απασχόληση παρέμειναν αμετάβλητες. Τον Νοέμβριο, ελαφρώς περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι προτίθενται να προβούν σε μειώσεις τιμών το επόμενο τρίμηνο.

Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος – Μεταποίηση
(συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Το κλίμα ανάμεσα στους **καταναλωτές** τον Νοέμβριο κατέγραψε βελτίωση συγκριτικά με τον Οκτώβριο. Τον Νοέμβριο, οι απαντήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες ήταν ελαφρώς αρνητικότερες, ενώ οι αξιολογήσεις τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση της Κύπρου παρέμειναν στα επίπεδα του Οκτωβρίου. Τον Νοέμβριο, οι εκτιμήσεις τους για την οικονομική κατάσταση της Κύπρου και του νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες καταγράφηκαν πιο αισιόδοξες σε σχέση με τον περασμένο μήνα. Αν και τον Νοέμβριο οι προσδοκίες των καταναλωτών σχετικά με τις συνθήκες στην αγορά εργασίας τους επόμενους 12 μήνες χειροτέρευαν οριακά, το ποσοστό αυτών που αναμένουν μείωση στον αριθμό των ανέργων συνεχίζει να υπερσχύει του ποσοστού που εκτιμά αύξηση. (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 7: Δείκτης Προσδοκιών – Καταναλωτές
(συνεισφορά οικονομικής κατάστασης και άλλων παραγόντων)

Τον Νοέμβριο, οι απαντήσεις για τις τάσεις στις τιμές των καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους και τους επόμενους 12 μήνες ήταν περίπου στα αρνητικά επίπεδα του Οκτωβρίου, με τους περισσότερους καταναλωτές να αναφέρονται σε σταθερές ή μειωμένες τιμές.

Οι καταναλωτές αξιολόγησαν λιγότερο αρνητικά την καταλληλότητα της τρέχουσας περιόδου για μεγάλες αγορές καθώς και για αποταμίευση. Επιπλέον, λιγότερο αισιόδοξες συγκριτικά με τον Οκτώβριο καταγράφηκαν και οι προθέσεις τους σε σχέση με δαπάνες για μεγάλες αγορές και αποταμίευση τους επόμενους 12 μήνες.

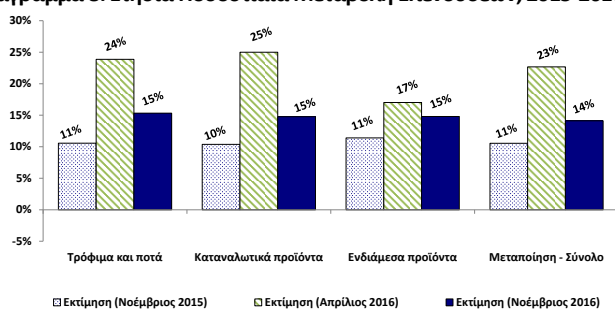
Συμπερασματικά, ο ΔΟΣ για την Κύπρο τον Νοέμβριο 2016 αυξήθηκε κατά 0,3 μονάδες σε σχέση με τον Οκτώβριο 2016. Η αύξηση οφείλεται στην ενδυνάμωση του επιχειρηματικού κλίματος στους τομείς του λιανικού εμπορίου και της μεταποίησης, αλλά και στη βελτίωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης. Στις υπηρεσίες και στις κατασκευές το επιχειρηματικό κλίμα επιδεινώθηκε ελαφρώς σε σύγκριση με τον περασμένο μήνα.

Έρευνες Επενδύσεων

Οι Έρευνες Επενδύσεων διεξάγονται μεταξύ επιχειρήσεων στον τομέα της μεταποίησης και στοχεύουν στη συλλογή πληροφοριών για τα επενδυτικά τους σχέδια. Τα στοιχεία συλλέγονται δύο φορές το χρόνο, Απρίλιο και Νοέμβριο, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων στις διάφορες χώρες της ΕΕ. Οι έρευνες στην Κύπρο διενεργούνται τηλεφωνικώς ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα 300 επιχειρήσεων, το οποίο δίνει βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Στις έρευνες Απριλίου και Νοεμβρίου χρησιμοποιούνται διαφορετικά ερωτηματολόγια. Τον Απρίλιο οι επιχειρήσεις δηλώνουν τυχόν μεταβολές στις επενδύσεις τους την προηγούμενη χρονιά σε σχέση με πριν δυο χρόνια, και την τρέχουσα χρονιά σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Η έρευνα του Νοεμβρίου περιλαμβάνει πιο λεπτομερές ερωτηματολόγιο, για τους παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδύσεις και το σκοπό που διεξάγονται οι επενδύσεις. Τα αποτελέσματα κατηγοριοποιούνται κατά διάφορους υποτομείς της μεταποίησης όπως τρόφιμα/ποτά, καταναλωτικά προϊόντα και ενδιάμεσα προϊόντα.

Στο Διάγραμμα 8 παρουσιάζονται οι διαδοχικές εκτιμήσεις σχετικά με την ποσοστιαία ετήσια μεταβολή των επενδύσεων το 2016 σε σχέση με το 2015 στον τομέα της μεταποίησης, καθώς και σε ορισμένους υποτομείς της.³ Σύμφωνα με την Έρευνα του Νοεμβρίου 2015, οι επιχειρήσεις εκτίμησαν, κατά μέσο όρο, ότι οι επενδύσεις τους το 2016 θα αυξάνονταν κατά 11% σε σχέση με το 2015. Στην Έρευνα του Απριλίου 2016 οι επιχειρήσεις παρουσίαστηκαν περισσότερο αισιόδοξες απ' ό,τι στην Έρευνα Νοεμβρίου 2015, με την εκτίμηση της ποσοστιαίας μεταβολής των επενδύσεων το 2016 σε σχέση με το 2015 να διαμορφώνεται στο 23%. Στην Έρευνα του Νοεμβρίου 2016 που μόλις ολοκληρώθηκε, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις επενδύσεις τους το 2016 έχουν αναθεωρηθεί προς τα κάτω, με την ποσοστιαία μεταβολή σε σχέση με το 2015 να καταγράφεται στο 14%.

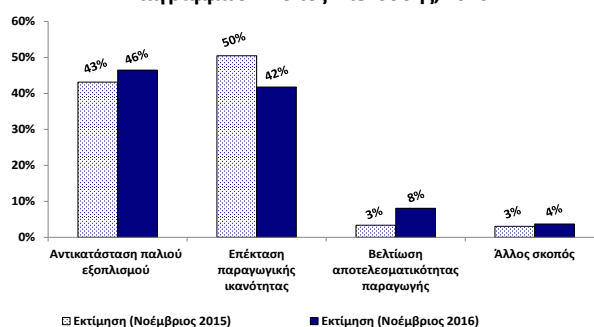
Διάγραμμα 8: Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή Επενδύσεων, 2015-2016

Τον Νοέμβριο 2016, εκτιμάται η ίδια ποσοστιαία αύξηση (15%) στις επενδύσεις το 2016 και στους τρεις υποτομείς που εξετάζονται ξεχωριστά. Επιπρόσθετα, το ίδιο μοτίβο αναθεώρησης των εκτιμήσεων που παρουσιάζεται για το σύνολο του τομέα, παρατηρήθηκε και στους υποτομείς,

με τις μικρότερες αναθεωρήσεις να σημειώνονται στον υποτομέα των ενδιάμεσων προϊόντων.

Διάγραμμα 9: Σκοπός Επένδυσης, 2016

Στο Διάγραμμα 9 παρουσιάζονται οι διαδοχικές εκτιμήσεις σχετικά με τον σκοπό της επένδυσης για το 2016.⁴ Στην Έρευνα Επενδύσεων Νοεμβρίου 2015, οι επιχειρήσεις ανέφεραν ότι οι επενδύσεις που σκόπευαν να πραγματοποιήσουν κατά τη διάρκεια του 2016 αφορούσαν κυρίως στην επέκταση της παραγωγικής ικανότητας. Η πρόσφατη έρευνα Νοεμβρίου 2016 δείχνει ότι η κατανομή των επενδύσεων στους διάφορους σκοπούς έχει τροποποιηθεί σε σχέση με το τι δηλώθηκε το 2015. Σύμφωνα με τα τελευταία αποτελέσματα, ο πιο δημοφιλής σκοπός επένδυσης το 2016 εκτιμάται πως είναι η αντικατάσταση παλιού εξοπλισμού, με την επέκταση της παραγωγικής ικανότητας να παρουσιάζεται πλέον ως η δεύτερη πιο δημοφιλής απάντηση.

Τα αποτελέσματα της πρόσφατης Έρευνας Επενδύσεων για το 2016 αποτυπώνουν τις γενικότερες τάσεις σταθεροποίησης στην οικονομία. Μετά τη μεγάλη συρρίκνωση στις επενδύσεις των επιχειρήσεων που σημειώθηκε τα προηγούμενα χρόνια, αρκετές επιχειρήσεις στη μεταποίηση φαίνεται να είναι τώρα σε θέση να αυξήσουν τις επενδύσεις τους συνεισφέροντας στην ανάπτυξη.

³ Στις επενδύσεις περιλαμβάνονται τόσο η αντικατάσταση του παλιού εξοπλισμού της επιχείρησης, όσο και η απόκτηση νέου εξοπλισμού, η αγορά ή κατασκευή νέων κτιρίων, η επέκταση παλιών κτιρίων και άλλα έργα υποδομής, όπως είναι τα έργα για έλεγχο της ρύπανσης, βελτίωση της ασφάλειας κλπ. Τα στοιχεία της Έρευνας Επενδύσεων δεν προσαρμόζονται για εποχιακές διακυμάνσεις.

⁴ Και στις δύο έρευνες (Νοέμβριος 2015, 2016) η πλειοψηφία των επιχειρήσεων (πάνω από 75%) δήλωσε ότι δεν θα προβεί σε καμία μορφή επένδυσης το 2016.

Πίνακας 1: Διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων¹

Μήνας	2015		2016										
	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ (ΚΟΕ)	105.6	107.1	109.3	108.8	110.1	112.2	109.8	108.2	109.9	115.0	111.8	113.6	113.9
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	4	8	15	17	20	19	16	10	14	27	20	21	20
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες ³	1	5	13	17	21	20	14	5	16	23	16	14	19
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες ³	3	3	13	16	20	16	15	8	16	20	20	16	21
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες ³	7	17	21	18	18	22	20	16	11	38	22	33	21
Απασχόληση τους τελευταίους 3 μήνες	-3	1	5	4	10	3	4	3	5	3	1	2	-2
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	1	1	9	3	3	1	5	-1	2	-1	-1	1	-5
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	2	-7	-5	1	-2	7	-4	-5	2	1	-3	2	4
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-4	-2	-5	-3	-5	0	0	-6	-1	3	0	4	6
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες ³	-19	-20	-15	-17	-24	-19	-8	-19	-16	-3	-8	-6	-6
Τρέχοντα αποθέματα ³	-1	-1	-4	-10	-5	-4	0	4	-4	6	2	-5	-4
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες ³	6	14	-5	-1	3	15	6	5	8	19	10	12	22
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	-11	-4	-13	-20	-16	-1	-8	-7	-10	1	-6	-4	8
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-1	-1	0	-2	-4	-1	-1	-1	-1	-1	1	-2	-1
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	2	-6	-11	-3	-9	7	2	4	0	3	3	2	6
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-28	-30	-28	-28	-28	-25	-34	-28	-24	-32	-24	-26	-28
Οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	-8	3	-13	1	7	1	0	6	2	3	12	-6	11
Υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) ³	-60	-64	-55	-52	-55	-54	-62	-56	-51	-62	-51	-59	-56
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ³	5	4	-1	-5	-1	5	-6	0	2	-2	2	6	1
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-17	-9	-1	-16	-8	-4	-2	-10	-5	0	0	-4	2
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ													
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-4	-4	-6	-3	-3	4	4	1	0	8	-2	-2	3
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	1	-8	-8	-7	9	8	7	14	12	6	13	3	7
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες ³	-39	-33	-39	-48	-43	-34	-29	-29	-33	-25	-32	-40	-39
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-27	-31	-30	-47	-28	11	-3	-38	-31	5	-14	-30	-36
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων ³	-19	-15	-13	-22	-19	-26	-25	-23	-19	-26	-11	-18	-29
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες ³	7	7	7	16	16	20	17	11	14	24	15	15	18
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ⁴	0	3	1	4	-2	0	1	1	1	-1	1	-1	-1
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-2	-4	-6	-3	-3	5	4	-3	-2	5	0	2	-1
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ													
Δείκτης ²	-8	-10	-10	-16	-14	-7	-11	-7	-8	-7	-6	-3	-1
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες	-22	-23	-18	-20	-19	-20	-17	-16	-14	-13	-14	-11	-13
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες ³	1	-3	-3	-9	-5	-1	-6	-1	-3	1	-2	2	7
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	-11	-15	-8	-14	-11	-1	-3	-1	-2	5	6	8	8
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ³	12	12	10	-3	-3	10	5	12	9	14	15	18	19
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	-23	-14	-26	-28	-36	-25	-23	-19	-10	-7	-13	-17	-18
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	-20	-20	-28	-28	-31	-14	-13	-7	-9	-17	-15	-14	-14
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ^{3, 4}	-3	3	-1	3	-3	-7	-7	-10	-3	-6	-5	-11	-9
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για μεγάλες αγορές	-31	-36	-31	-30	-36	-27	-36	-32	-33	-28	-30	-24	-23
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες	-37	-40	-35	-44	-37	-30	-37	-36	-34	-38	-30	-24	-22
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για αποταμίευση	-24	-25	-21	-25	-30	-17	-23	-17	-19	-19	-23	-18	-13
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες ³	-50	-47	-48	-51	-52	-45	-51	-48	-41	-49	-43	-43	-41
Δήλωση-περιγραφή για την τρέχουσα κατάσταση του νοικοκυριού	2	2	3	6	1	4	3	5	8	6	5	9	9

Σημειώσεις:

¹ Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

² Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/surveys/documents/userguide_en.pdf
³ Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα.

⁴ Ακολουθώντας εισήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση δεν διορθώνονται για εποχιακές διακυμάνσεις (non-seasonally adjusted).

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, κυρίως σε θέματα που ενδιαφέρουν την Κύπρο.

Το δελτίο δημοσιεύει αποτελέσματα από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας που διεξάγονται στην Κύπρο ως μέρος του ευρωπαϊκού προγράμματος *Joint Harmonised European Union Programme for Business and Consumer Surveys*. Το δελτίο εκφράζει απόψεις των συγγραφέων μόνο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση του περιεχομένου.

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος: Καθ. Πάνος Πασιαρδής

Συντονιστής Έρευνας: Νικολέττα Πασιουρτίδου

Ερευνητές: Χαράλαμπος Καραγιαννάκης

Χρίστος Παπαμιχαήλ

Αλέξανδρος Πολυκάρπου

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση, από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, όλου ή μέρους του δελτίου, με αναφορά στο παρόν δελτίο.

Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Τ.Θ. 20537, 1678 Λευκωσία, ΚΥΠΡΟΣ

**Τηλέφωνο: 22893660, Τηλεομοιότυπο: 22895027, Ηλεκτρονική Διεύθυνση: erc@ucy.ac.cy,
Ιστοσελίδα: www.erc.ucy.ac.cy**